

The Millie Arbesfeld
Midreshet Yom Rishon

Sunday Morning Learning Program for Women

WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

The Keys to the Geula:
The Staff, the Snake and the
Dog

Rabbi Meir Goldwicht
י"ז אדר תשע"ח • March 4, 2018

1) שמות פרשת שמות פרק ד

א) ויען משה ויאמר והן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקלי כי יאמרו לא נראה אליך יקוק (ב) ויאמר אליו יקוק מזה מה זה בידך ויאמר מטה (ג) ויאמר השליכהו ארצה וישליכהו ארצה ויהי לנחש וינס משה מפניו (ד) ויאמר יקוק אל משה שלח ידך ואחז בזנבו וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו (ה) למען יאמינו כי נראה אליך יקוק אלהי אבתם אלהי אברהם אלהי יצחק ואלהי יעקב

2) שמות פרשת בא פרק יא

ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ פלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה יקוק בין מצרים ובין ישראל

3) שמות פרשת וארא פרק ח

יח) והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמי עמד עליה לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני יקוק בקרב הארץ (יט) ושמתי פדת בין עמי ובין עמך למחר יהיה האת הזה

4) שמות פרשת וארא פרק ט

ד) והפלה יקוק בין מקנה ישראל ובין מקנה מצרים ולא ימות מפל לבני ישראל דבר (ה) וישם יקוק מועד לאמר מחר יעשה יקוק הדבר הזה בארץ (ו) ויעש יקוק את הדבר הזה ממחרת וימת כל מקנה מצרים וממקנה בני ישראל לא מת אחד (ז) וישלח פרעה והנה לא מת ממקנה ישראל עד אחד ויכבד לב פרעה ולא שלח את העם פ

5) שמות פרשת וארא פרק ט

כה) ויך הכרד בכל ארץ מצרים את כל אשר בשדה מאדם ועד בהמה ואת כל עשב השדה הקה הכרד ואת כל עץ השדה שבר (כו) רק בארץ גשן אשר שם בני ישראל לא היה כרד (כז) וישלח פרעה ויקרא למשה ולאהרן ויאמר אלהם חטאתי הפעם יקוק הצדיק ואני ועמי הרשעים

6) שמות פרשת בא פרק י

כב) ויט משה את ידו על השמים ויהי חשך אפלה בכל ארץ מצרים שלשת ימים (כג) לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו שלשת ימים ולכל בני ישראל היה אור כמושבתם

7) שמות פרשת בא פרק יא

ד) ויאמר משה פה אמר יקוק פחצת הלילה אני יוצא בתוך מצרים (ה) וימת כל בכור בארץ מצרים מבכור פרעה הישב על כסאו עד בכור השפחה אשר אחר הרחמים וכל בכור בהמה (ו) והיתה צעקה גדלה בכל ארץ מצרים אשר פמהו לא נהיתה וכמהו לא תסף (ז) ולכל בני ישראל לא יחרץ פלב לשנו למאיש ועד בהמה למען תדעון אשר יפלה יקוק בין מצרים ובין ישראל

8) שמות פרשת שמות - וארא פרק ו

יא) בא דבר אל פרעה מלך מצרים וישלח את בני ישראל מארצו (יב) וידבר משה לפני יקוק לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים פ (יג) וידבר יקוק אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים

9) אור החיים שמות פרשת שמות - וארא פרק ו

קשה היכן תשובת אל עליון לדברי שלוחו ומה גם שטען טענה הנשמעת ולו יהיה שטעה וק"ו אינו ק"ו היה לו לסתור דבריו והגם שנוכל לומר כי העדר התשובה היא ההכחשה בק"ו כי איננו נכון עם כל זה במה שלפנינו אין אנו יכולין לומר כן בהעיר הערה אחת בכתוב שאחר זה וידבר ה' וגו' אם נאמר שמה שאמר משה הן בני ישראל לא חש להשיבו אל עליון אם כן למה לא רצה ה' לדבר הדברים הנאמרים בפסוק וידבר וגו' גם הצוואה הלו שאמר ויצום

10) בראשית רבה (וילנא) פרשת וישב פרשה פד

וישליכו אותו הבורה והבור רק אין בו מים מים אין בו אבל נחשים ועקרבים יש בו

11) במדבר פרשת חקת פרק כא

ד) ויסעו מהר הקר דרף ים סוף לסבב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך (ה) וידבר העם באלהים ובמשה למה העליחנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלקל (ו) וישלח יקוק בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימת עם רב מישראל (ז) ויבא העם אל משה ויאמרו חטאנו כי דברנו ביקוק וכך התפלל אל יקוק ויסר מעלינו את הנחש ויתפלל משה בעד העם (ח) ויאמר יקוק אל משה עשה לך שרף ושים אתו על גס והיה כל הנשוף וראה אתו וחי (ט) ויעש משה נחש נחשת וישמהו על הנס והיה אם נשף הנחש את איש והביט אל נחש הנחשת וחי

12) בראשית פרשת בראשית פרק ג

יד) ויאמר יקוק אלהים אל הנחש כי עשית זאת ארור אתה מפל הבהמה ומפל חית השדה על גחונך תלך ועפר תאכל (כל ימי חייך: (טו) ואיכה אשית בינך ובין האשה ובין ורעך ובין ורעה הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב: ס

13) ויקרא פרשת שמיני פרק יא

מא) וכל השרץ השרץ על הארץ שקץ הוא לא יאכל (מב) כל הולך על גחון וכל הולך על ארבע עד כל מרבה רגלים לכל השרץ השרץ על הארץ לא תאכלום כי שקץ הם

14) תלמוד בבלי מסכת קידושין דף ל עמוד א

לפיכך נקראו ראשונים סופרים - שהיו סופרים כל האותיות שבתורה שהיו אומרים וא"ו הדגחון - חציין של אותיות של ס"ת

15) בראשית פרשת נח פרק ט

יח) ויהיו בני נח היצאים מן התבה שם וחס ויפת וחס הוא אבי כנען (יט) שלשה אלה בני נח ומאלה נפצה כל הארץ (כ) ויחל נח איש האדמה ויטע כרם (כא) וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלה (כב) וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ

16) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ע עמוד א

דריש עובר גלילאה שלש עשרה ווי"ן נאמר ביין ויחל נח איש האדמה ויטע כרם וישת מן היין וישכר ויתגל בתוך אהלו וירא חם אבי כנען את ערות אביו ויגד לשני אחיו בחוץ ויקח שם ויפת את השמלה וישימו על שכם שניהם וילכו אחרנית ויכסו את ערות אביהם ופניהם וגו' וייקץ נח מיינו וידע את אשר עשה לו בנו הקטן

17) תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ע עמוד א

דתיא רבי מאיר אומר אותו אילן שאכל אדם הראשון ממנו גפן היה שאין לך דבר שמביא יללה לאדם אלא יין

18) בראשית פרשת וירא פרק כא

לג) ויטע אשל בבאר שבע ויקרא שם בשם יקוק אל עולם: (לד) ויגר אברהם בארץ פלשתים ימים רבים: פ

(19) בעל הטורים בראשית פרשת נח פרק ט

כ) ויטע ג' במסורת ויטע כרם ויטע ה' אלהים גן בעדן (לעיל ב ח) ויטע אשל (להלן כא לג) דרשו רבותינו (פדר"א כג) מהיכן לקח הנטיעה מגן עדן וכן אברהם לקח האשל מגן עדן

(20) בראשית רבה (וילנא) פרשת ויגש פרשה צד

ד [מו א] ויסע ישראל וכל אשר לו ויבא בארה שבע להיכן הלך אמר רב נחמן שהלך לקוץ ארזים שנטע אברהם זקינו בכאר שבע

(21) תלמוד בבלי מסכת מכות דף ה עמוד ב

דתניא איש אשר יקח [את] אחותו בת אביו או בת אמו - אין לי אלא בת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו בת אמו ובת אביו מניין? ת"ל ערות אחותו גילה עד שלא יאמר יש לי בדין אם ענש על בת אביו שלא בת אמו ובת אמו שלא בת אביו ובת אביו ובת אמו לא כל שכן! הא למדת שאין עונשין מן הדין

(22) מהרש"א חידושי אגדות מסכת סנהדרין דף ז עמוד ב

וכענין שאמרו חז"ל זקני ע"ה כל זמן שמזקינין מטפשיין כו' והם חכמים בעיניהם לפי שכלם וזקני ת"ח כ"ז שמזקינין מחכימים והם חכמי בעלי תורה וע"ז אומרים מהכא אמור לחכמה אחותי את גו' דבכל עריות אין אדם דן בשכלו להתיר כמו לישא את אחותו שהשכל נותן להיות מותר כי הוא תחלת בנינו של עולם שקין והבל נשאו אחותם כמ"ש עולם חסד יבנה אבל הדבר ברור לך לאסור על פי התורה על כן אמר אם יהיו דבריך ברורים כאחותך שאסורה לך על פי התורה אמרהו כו' ואם לאו אל תאמרהו ולא תסמוך על פי שכלך

(23) העמק דבר שמות פרשת שמות - וארא פרק ו

יב) וידבר משה לפני ה' לא שדבר אל ה' כי לא מציינו לעולם וידבר משה אל ה' זולת יפקוד ה' וגו' ויש ע"ז דרוש ברבה שם שמי שתובע צרכי צבור בא בחזקה אבל כאן לא היה הדבור אל ה' אלא מדבר לעצמו לפני ה'

(24) פרק שירה

כלבים אומרים בואו נשתחוה ונכרעה ונברכה לפני ה' עשנו

(25) ישעיהו פרק נו

יא) וְהַכְּלָבִים עֲזִי נִפְּשׁ לֹא יִדְעוּ שְׂבָעָה וְהִמָּה רִעִים לֹא יִדְעוּ הִבִּין פֶּלֶם לְדַרְכָּם פָּנוּ אִישׁ לְבָצְעוֹ מִקְצָהוּ

(26) מהרש"א חידושי אגדות מסכת סנהדרין דף צז עמוד א

ופני הדור כפני הכלב כו' עיין פירש"י ועוד נראה לפרש כי נקרא כלב כי כולו לב ונאמן לאדוניו ואמר שפני אותו הדור יהיה כפני כלב שמראה לפנים כאלו הוא אוהב אבל לבו כל עמו כי לפי האמת האהבה שהיא נראה לפניך היא נעדרת בלב ועל זה אמרו בפ"ב דסוטה ואין הדור רואה אלא לפנים

(27) ילקוט שמעוני תורה פרשת בשלח

וירא ישראל את מצרים מת [י"ד ל] מה היו עושיין היה כל אחד ואחד מישראל נוטל את כלבו והולך ונותן את רגלו על צוארו של מצרי והיה אומר לכלבו אכול מן היד הזו שנשתעבדה בי אכול מן הזרועים הללו שלא חסו עלי תדע לך שכן הוא שכן כתיב למען תמחץ רגלך בדם לשון כלביך מאויבים מנהו אמרו ישראל עשית לנו כל הנסים האלו אף אנו לא נהיה כפויי טובה ומה יש לנו לומר שירות ותשבחות וכו' אז ישיר משה

(28) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף י עמוד ב

ותאמר אל אישה הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא אמר רבי יוסי ברבי חנינא מכאן שהאשה מכרת באורחין יותר מן האיש קדוש הוא מנא ידעה? רב ושמואל חד אמר שלא ראתה זכוב עובר על שלחנו

(29) בראשית פרשת בראשית פרק ג

ח) וישמעו את קול יקנוק אלהים מתהלך בגן לרוח היום ויתחבא האדם ואשתו מפני יקנוק אלהים בתוך עץ הגן (ט) ויקרא יקנוק אלהים אל האדם ויאמר לו איפה (י) ויאמר את קלף שמעתי בגן ואיך אני עירם אנכי ואחבא (יא) ויאמר מי הגיד לך כי עירם אתה הגן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת (יב) ויאמר האדם האשה אשר נתתה עמדי הוא נתנה לי מן העץ ואכל

(30) בעל העקדה

אם הכרת הטובה תבטל על מה העולם עומד? וידוע שהבורא ברא העולם בחסד ואמת בתיתו מציאות ברצון ובנדבה, ואף על פי שעשה זאת שלא על מנת לקבל פרס, כי מציאותו יתברך מספיקה בעצמו, מכל מקום טבע הענין יחייב שיקבל מברואיו שכר ראוי חלף מעשהו, וזו הכרת החסד בהילול והודאה, ומזה לא מנע עצמו מלקבלו, ואדרכא בקשו מהם מהדין, לפי שהגורע חוקו בזה מציאותו לבטלה... (שמות ל יב)

(31) שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה א

ד"א איש מצרי משל לאחד שנשכו הערוד והיה רץ ליתן רגליו במים נתנן לנהר וראה תינוק אחד שהוא שוקע במים ושלח ידו והצילו אמר לו התינוק אילולי אתה כבר הייתי מת אמר לו לא אני הצלתיך אלא הערוד שנשכני וברחתי הימנו הוא הצילך כך אמרו בנות יתרו למשה ישר כחך שהצלנתנו מיד הרועים אמר להם משה אותו מצרי שהרגתי הוא הציל אתכם ולכך אמרו לאביהן איש מצרי כלומר מי גרם לזה שיבא אצלנו איש מצרי שהרג

(32b) שמות רבה (וילנא) פרשת שמות פרשה ד

אמר משה לפני הקב"ה קבלני יתרו ונהג בי כבוד איני הולך אלא ברשותו לכך כתיב וילך משה וישב אל יתר חותנו

(32a) תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף ה

תנו רבנן מי יתן והיה לבבם זה להם - אמר להן משה לישראל כפויי טובה בני כפויי טובה בשעה שאמר הקדוש ברוך הוא לישראל מי יתן והיה לבבם זה להם היה להם לומר תן אתה כפויי טובה דכתיב ונפשנו קצה בלחם הקלוקל בני כפויי טובה דכתיב האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל אף משה רבינו לא רמזה להן לישראל אלא לאחר ארבעים שנה שנאמר ואולך אתכם במדבר ארבעים שנה וכתוב ולא נתן ה' לכם לב וגו' אמר רבה ש"מ לא קאי איניש אדעתיה דרביה עד ארבעין שנין

(33) תוספות מסכת עבודה זרה דף ה עמוד א

כפויי טובה - לכך קראם כפויי טובה שלא רצו לומר אתה תן לפי שלא היו רוצים להחזיק לו טובה בכך

(34) פרק שירה

זאב מה הוא אומר על כל דבר פשע על שור על חמור על ששה על שלמה על כל אבדה אשר יאמר כי הוא זה עד האלהים יבא דבר שניהם אשר ירשיען אלהים ישלם שנים לרעהו (שמות כב ח)

(35) תלמוד בבלי מסכת ברכות דף יג עמוד א

משל למה הדבר דומה - לאדם שהיה מהלך בדרך ופגע בו זאב וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה זאב פגע בו ארי וניצל ממנו והיה מספר והולך מעשה ארי פגע בו נחש וניצל ממנו שכת מעשה שניהם והיה מספר והולך מעשה נחש אף כך ישראל - צרות אחרונות משכחות את הראשונות

36) מהרש"א חידושי אגדות מסכת ברכות דף יג עמוד א

פגע בו זאב כו' ופגע בו ארי כו' פגע בו נחש כו' מדמה מצרים לזאב ובבל לארי כמ"ש בבבל עלה אריה מסבכו ומלכות הרביעית מדמה וכו'

37) מסכת ברכות פרק א

משנה מאימתי קורין את שמע בשחרית? משיכיר בין תכלת ללבן רבי אליעזר אומר בין תכלת לכרתי (וגומר) עד הנץ החמה רבי יהושע אומר עד שלש שעות שכן דרך מלכים לעמוד בשלש שעות הקורא מכאן ואילך לא הפסיד כאדם הקורא בתורה גמרא מאי בין תכלת ללבן? אילימא בין גבבא דעמרא חירא לגבבא דעמרא דתכלתא - הא בליליא נמי מידע ידעי! אלא בין תכלת שבה ללבן שבה תניא רבי מאיר אומר משיכיר בין זאב לכלב